

гарските народни просвѣтителѣ. Той ималъ оформено разбирање за начина, по който може да се просвѣщава единъ нѣзко културенъ народъ; изтъквалъ вредата, която му на-насятъ безразборно поднесени знания изъ всички области на науката. „Знание“ агитира за „разумнитѣ знания“. Подъ „разумни знания“ списанието разбира природнитѣ и математически науки. Полезността на останалитѣ науки не се отрича, обаче единъ народъ трѣбвало постепенно да се развива умствено. Особно остро се критикуватъ филолозитѣ, благодарение изследванїята на които „калоферецътъ почналъ да не разбира клисурецътъ, а панагюрецътъ — копищенина“ (бр. 5, г. I, 1875). „Знание“ отива даже до тамъ, че отрича филологията като наука. Това списание, следователно, се явява да пропагандира природнитѣ и математически науки, като единствено полезни въ борбата съ невежеството, като нуждни за живота. Статиитѣ сж избрани съ огледъ на това разбирање — за да принасятъ полза на народа. Списанието помѣства статии изъ областъта на ботаниката, зоологията, физиологията, медицината, земледѣлието, стопанството, историята, географията и др. Повечето отъ тѣхъ сж писани лично отъ Каравелова или преведени отъ него.

Въ това списание сж обнародвани нѣкои отъ най-ценнитѣ художествени повести и разкази на Каравелова: „Маминото детенце“, „Стана“, „Извънреденъ родолюбецъ“, „Прогресистъ“ и др., нѣколко стихотворения, както и нѣкои преводни литературни творения. Съдържанието и духътъ на Каравеловитѣ литературни творби въ „Знание“ се различаватъ отъ съдържанието и духа въ повеститѣ и стиховетѣ му въ „Свобода“ и „Независимостъ“. Тукъ революционната тенденция е отстѣпила мѣсто на нравствено поучителната. Критиката стои на завидна висота. Каравеловъ я прави независима, изчерпателна, аргументирана. Той критикува ония наши книжовници и просвѣтителѣ, които обременявали българския читател съ безполезни, дори вредни знания.

Заслугата на „Знание“ е голѣма, защото то не разпространява безразборно знания, а само избрани, полезни, положителни знания, и така посочи на нашитѣ просвѣтителѣ пътя, който трѣбва да следватъ: да се откажатъ отъ безразборното тѣпчене главитѣ на необразования българинъ съ безполезни, излишни познания.

Къмъ 70-тѣ години на миналия вѣкъ, въ разгара на революционната борба и развитието на революционния печатъ, когато голѣма частъ отъ емиграцията ни, обхваната отъ свободолюбивитѣ идеи на Раковски, Каравеловъ и Ботйовъ се бѣ увлѣкла до тамъ, че очакваше спасение само отъ революцията — се намѣриха скромни народни труженици, които неуморно следваха пътя на нашитѣ първи просвѣтителѣ.